УДК 687

АННА МОЛОФІЙ
Чернівецький фаховий коледж технологій та дизайну
Україна

УМОВИ СЬОГОДЕННЯ ЯК ВИКЛИК УДОСКОНАЛЕННЮ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ МОДИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

Мета. *Обґрунтування необхідності вдосконалення компетентнісного підходу у підготовці фахівців швейної галузі в умовах розвитку інклюзивної моди, а також визначення педагогічних умов, методів і компетенцій, що сприяють формуванню готовності студентів до створення адаптивного одягу відповідно до сучасних соціальних викликів.*

Ключові слова: *компетентнісний підхід, інклюзивна мода, адаптивний дизайн, професійні компетенції, педагогічні умови.*

Постановка завдання. Сучасна швейна галузь переживає етап переосмислення своїх соціальних і гуманістичних функцій, що безпосередньо зумовлено активним розвитком концепції інклюзивності. Інклюзивний підхід у сфері легкої промисловості – відомий як інклюзивна мода – передбачає не лише створення адаптивного одягу, а й забезпечення рівного доступу до фахової освіти, працевлаштування та користування продукцією для людей з різними фізичними та сенсорними потребами. Важливу роль у цьому процесі відіграє формування інклюзивного освітнього середовища та модернізація фахової освіти України, яка готує фахівців швейного профілю, з метою ефективного впровадження компетентнісного підходу, орієнтованого на ці нові соціальні виклик.

Методи досліджень. Для виконання поставленого завдання використано **систематизація та узагальнення** даних про педагогічні умови та методики формування компетенцій у студентів швейної галузі та п**орівняльний аналіз** – для оцінки практик професійної та технологічної освіти в у сфері інклюзивного дизайну.

Результати досліджень. Обґрунтовано педагогічні умови та методичні підходи до ефективної реалізації компетентнісної парадигми, орієнтованої на гуманізацію освітнього простору й

системний розвиток інклюзивної моди як інноваційної складової фаховоїпідготовки.

Актуальним є дослідження умов сьогодення, які виступають як виклик для системного удосконалення компетентнісного підходу в фаховфй освіті України. Зокрема, необхідно враховувати вплив воєнного стану, що спричинив релокацію закладів освіти та дефіцит кваліфікованих кадрів; економічної нестабільності, що вимагає гнучкості та підприємницьких навичок; масштабної цифровізації освіти (запровадження дистанційних та змішаних форм навчання) та активної інтеграції України до європейського освітнього простору.

Необхідність адаптації освітнього процесу до цих факторів є критичною. Так, за даними дослідження Ящишина, Кліща та Стинської, «без компетентнісного підходу у підготовці фахівця неможливо досягнути формування майбутнього спеціаліста як цілісної особистості» [1]. Водночас, згідно з дослідженням Мукан, Чонжун та Чубинської, «компетентнісний підхід у вищій освіті України реалізовується у зв'язку зі значним впливом європейської інтеграції на вітчизняну освітню систему» [2].

Таким чином, удосконалення компетентнісного підходу в контексті розвитку інклюзивної моди вимагає комплексного підходу, що включає не лише оновлення змісту інклюзивних освітніх програм, а й підвищення кваліфікації педагогічних працівників, адаптацію матеріально-технічної бази з урахуванням безбар'єрності та, що найважливіше, інтеграцію інклюзивних практик (проектування та технології адаптивного одягу) у професійну підготовку майбутніх дизайнерів і технологів швейної галузі.

На думку багатьох дослідників, результат професійної підготовки майбутніх фахівців легкої промисловості в умовах сучасних викликів розглядається через поняття професійної компетентності. Це поняття безпосередньо пов'язується з професіоналізмом, майстерністю та освіченістю, що передбачає не лише наявність необхідних знань, умінь і навичок, а й спроможність їх ефективно реалізувати в професійній діяльності.

Узагальнюючи наукові підходи, нами визначено складний й багатогранний характер професійної компетентності, що потребує чіткого виокремлення її компонентів з метою підвищення рівня професійної підготовки в цілому. Аналіз наукових джерел демонструє різноманітність підходів до структури компетентності:

Л. Мітіна виділяє діяльнісний, комунікативний, соціальний компоненти.

В. Введенський акцентує на комунікативному, інформаційному, регулятивному, інтелектуально-педагогічному та операційному.

С. Адам пропонує теоретико-методологічний, культурологічний, предметний, психолого-педагогічний і технологічний компоненти [3].

О. Айрапетова розглядає спрямованість, компетентність, індивідуально-психологічні властивості та здібності [4].

Отже, здійснивши ґрунтовний аналіз наукових першоджерел з обраної проблематики та опитування керівників швейних підприємств з метою визначення ключових компонентів, нами було обрано оптимальну сукупність компонентів професійної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі в умовах розвитку інклюзивної моди.

Таблиця 1 – **Компоненти професійної компетентності фахівця швейної галузі (дизайн і технології) в умовах розвитку інклюзивної моди**

№ п/п	Компонент професійної компетентності	Зміст та орієнтація в контексті інклюзивної моди
1.	Загальнокультурний компонент	Розуміння соціальних, етичних та гуманістичних аспектів професії; усвідомлення важливості інклюзії та безбар'єрності як елементів сучасної культури та суспільної відповідальності.
2.	Соціально-особистісний компонент	Здатність до емпатії, толерантності та ефективної взаємодії з людьми з особливими освітніми потребами (ООП); розвиток соціальної відповідальності за дизайн та функціональність продукції.
3.	Мотиваційно-ціннісний компонент	Сформована стійка мотивація до створення адаптивного та інклюзивного одягу; ціннісне ставлення до ідеї рівних можливостей та гуманізації швейної галузі.
4.	Комунікативно-когнітивний компонент	Здатність ефективно збирати, аналізувати та використовувати інформацію щодо медико-соціальних особливостей цільової аудиторії; навички фахової комунікації з клієнтами та реабілітологами.
5.	Професійно-технологічний компонент	Володіння сучасними технологіями 3D-моделювання, конструювання та пошиття адаптивного одягу; знання властивостей спеціалізованих матеріалів та фурнітури для забезпечення функціональності.
6.	Рефлексивно-прогностичний компонент	Здатність до самооцінки професійної діяльності; вміння прогнозувати ергономічні ризики та вносити корективи на етапі проєктування інклюзивних виробів.

Ця сукупність являє собою інтеграцію особистісних якостей, загальної культури, знань, умінь та професійної майстерності, яка сприятиме підвищенню якості професійної підготовки:

1. Загальнокультурний компонент.
2. Соціально-особистісний компонент.
3. Мотиваційно-ціннісний компонент.
4. Комунікативно-когнітивний компонент.
5. Професійно-технологічний компонент.
6. Рефлексивно-прогностичний компонент.

На основі проведеного аналізу викликів сьогодення, теоретичного обґрунтування компетентнісного підходу та структури професійної компетентності фахівця швейної галузі, можна сформулювати наступний висновок для вашої статті.

Дослідження підтвердило, що умови сьогодення, зокрема наслідки воєнного стану та курс на європейську інтеграцію, виступають потужним викликом для трансформації компетентнісного підходу у професійній та технологічній освіті України. Удосконалення цього підходу є критично важливим для якісної підготовки фахівців, здатних реалізувати принципи інклюзивної моди та адаптивного дизайну.

Системне удосконалення компетентнісного підходу вимагає не лише оновлення навчальних програм, а й впровадження інноваційних форм навчальної діяльності та мотивації, які забезпечать формування соціальної та професійної відповідальності:

Навчальний процес має бути посилений через інтеграцію науково-дослідницької діяльності. Для цього студентам необхідно забезпечити регулярну участь у фахових вебінарах та заохочувати їх до написання наукових статей за тематикою інклюзивного дизайну та ергономіки. Це сприяє розвитку їхнього комунікативно-когнітивного та рефлексивно-прогностичного компонентів компетентності.

Ключовим мотиваційним фактором та елементом формування соціально-особистісного та мотиваційно-ціннісного компонентів визначено безпосередню взаємодію з тими, для кого створюється адаптивний одяг. Найефективнішою формою такої взаємодії є організація особистого спілкування студентів із пораненими захисниками та цивільними особами під час відвідування госпіталів та реабілітаційних центрів. Цей досвід дозволяє майбутнім фахівцям не лише отримати унікальні знання про функціональні потреби, а й

виховує глибоку емпатію та усвідомлення гуманістичної місії професії в умовах сьогодення.

Таким чином, ефективне впровадження компетентнісного підходу в освіті для розвитку інклюзивної моди можливе лише через комплексний вплив: від теоретичного освоєння знань до особистісно значущої соціальної практики, що підтверджує готовність системи освіти відповідати на найгостріші виклики суспільства.

Висновок. Ключовим мотиваційним фактором та елементом формування соціально-особистісного та мотиваційно-ціннісного компонентів визначено безпосередню взаємодію з тими, для кого створюється адаптивний одяг. Найефективнішою формою такої взаємодії є організація особистого спілкування студентів із пораненими захисниками та цивільними особами під час відвідування госпіталів та реабілітаційних центрів. Цей досвід дозволяє майбутнім фахівцям не лише отримати унікальні знання про функціональні потреби, а й виховує глибоку емпатію та усвідомлення гуманістичної місії професії в умовах сьогодення.

Таким чином, ефективне впровадження компетентнісного підходу в освіті для розвитку інклюзивної моди можливе лише через комплексний вплив: від теоретичного освоєння знань до особистісно значущої соціальної практики, що підтверджує готовність системи освіти відповідати на найгостріші виклики суспільства.

Література

1. Ящишин, З., Кліщ, І., & Стинська, В. (2021). Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 79(2), 139–142. https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34645/Stynska.pdf?sequence=1

2. Мукан Н., Чонжун Г., Чубинська Н. Компетентнісний підхід у вищій освіті: основні поняття та категорії. Академічні візії. 2023. Вип. 17. С. 1-9. URL: https://academyvision.org/index.php/av/article/view/475

3. Адам, С. Теоретико-методологічні аспекти професійної компетентності педагога / С. Адам // Педагогіка і психологія. – 2021. – № 2. – С. 45–52.

4. Психологічні аспекти професійної підготовки конкурентоздатних фахівців: монографія / [Дегтярьова Г. С., Козяр М. М., Матійків І. М., Руденко Л. А., Шиделко А. В.; за ред.Руденко Л.А.].– Київ:, 2012. – 170 с.